

HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLAR BAKIMINDAN KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNDE SERMAYE ARTIRIMI

Av. Akın ABBAK, LL.M.

Özet

Sermaye artırımının süratli ve pratik olarak yapılmasına imkan tanıyan kayıtlı sermaye sistemi, halka açık anonim ortaklıklar yanında, 2012 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ticaret Kanunu(TTK) ile artık halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından da kabul edilmiştir. Bununla birlikte, halka açık anonim ortaklıklara uygulanacak hükümler bakımından özellikle Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) ve TTK arasındaki uyum/uyumsuzluk kayıtlı sermaye sistemini -halka açık anonim ortaklıklar açısından- uygulamada sorun ve farklı uygulama yaratır hale getirmiş/getirmektedir. Halka açık anonim ortaklıklar bakımından SerPK'nın 18. maddesinde düzenlenen kayıtlı sermaye sistemi, çalışmamızda TTK ile karşılaştırma yapılarak incelenmiştir. Bu kapsamda, her iki kanun hükümleri arasındaki farklar, benzerlikler ve uyumsuzluklar belirtilmiş; konu özellikle SerPK boyutuyla yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kayıtlı sermaye sistemi, Sermaye Piyasası Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kurulu, sermaye artırımını, halka açık anonim ortaklıklar, halka kapalı anonim ortaklıklar.*

Abstract

With the entry into force of the new Turkish Commercial Code (TTK) in 2012, registered capital system, which enables swift and practical increase of capital, has been accepted for non-public companies along with the public companies for which the system has already been applicable for years. Having said that, the harmony/lack of harmony between the provisions of Capital Market Law (SerPK) and the TTK with respect to the public companies, has been causing issues and incompatible implementations in practice. In this article, the provisions of the registered capital system laid down in section 18 of the SerPK with respect to the public companies has been reviewed by comparison to the respected provisions of TTK. In this manner, the differences, the similarities and the inconsistencies between the provisions of two regulations has been pointed out and the subject matter has particularly been interpreted within the scope of SerPK.

Keywords

Registered capital system, Capital Market Law, Turkish Commercial Code, Capital Market Board, increase of capital, public companies, non-public companies.

GİRİŞ

Bir sermaye şirketini güçlü kılan unsurların başında o şirketin sermaye yapısı gelmektedir. Bir ortaklığa iktisadi faaliyette bulunulması için özgülünen varlıkların oluşturduğu sermaye, sürdürülebilir ekonomik başarıdan yeni yatırım kararları alınmasında sağlayacağı esnekliğe kadar o ortaklığın kudretini belirleyen en önemli faktördür.

Hukukumuzda sermaye ortaklıklarının asgari kuruluş sermayelerinin hangi tutarda olması gerektiği Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş, şirket tiplerine göre bu tutarlar tespit edilmiştir. Bunun yanında, kuruluştan sonra ortaklığın kredibilitésinin artırılması veya yeni yatırım kararlarının uygulanabilmesi ya da diğer ticari stratejilerin gerçekleştirilebilmesi adına sermaye artırımına ihtiyaç duyulabilir. Bu artırım ise ana sözleşmede yer alan sermaye rakamının ana sözleşme değişikliği veya kayıtlı sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklarda, belirli bir yetki çerçevesinde yönetim kurulunun kendi alacağı kararla artırılması suretiyle gerçekleştirilir. İşte bu çalışmanın konusunu da hukukumuzda sadece anonim ortaklıklar bakımından kabul edilen ve yönetim kuruluna belirli sınırlar dahilinde ana sözleşme değişikliği gerekmeksizin sermaye artırımını imkanı veren kayıtlı sermaye sistemi ve halka açık anonim ortaklıklar bakımından bu sistem dahilinde gerçekleştirilecek sermaye artırımını oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda, çalışmamızda öncelikle kayıtlı sermaye sisteminin genel olarak ne olduğu açıklanmış, sistemin üzerine oturtulduğu üç temel sermaye kavramı tanımlanmıştır. Kayıtlı sermaye sisteminin esaslarına ilişkin bu açıklamalarımızın ardından sermaye artırımını kavramı tanımlanmış, yönetim kurulunun sermaye artırımını yetkisi ve bu yetkiye ilişkin sınırlamalar üzerinde durulmuştur. Nihayetinde, teknik detaylara girmeksizin sermaye artırımını türleri tanıtılmış; artırım usulü hakkında bilgiler verilmiş; sonuç kısmında ise çalışmamıza ilişkin genel bir değerlendirme yapılmıştır.

I. KAYITLI SERMAYE SİSTEMİ

A. Genel Olarak

Sermaye kavramı Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "*bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı*" olarak tanımlanmıştır¹. Hukuk sistemlerinde de ortaklıkların gereken anaparaya veya paraya çevrilebilir mallara, yani sermayeye olan ihtiyacının süratle ve kolayca sağlanması adına, çeşitli sermaye türleri ve sermaye artırım yöntemleri yaratılmıştır². Bu sermaye sistemlerinden biri olan kayıtlı sermaye sistemi, anonim ortaklıklarda ana sözleşme ile belirlenmiş ve ticaret siciline tescil edilmiş azami bir miktara kadar, bazı formalitelere gerek kalmaksızın, yönetim kurulu tarafından sermayenin artırılabilmesine olanak sağlayan bir sistemdir³.

Anglo-Amerikan Hukuku kaynaklı olan ve bir çok Kıta Avrupası ülkesince de benimsenen kayıtlı sermaye sistemi, Türk Hukuku'nda ilk olarak yalnızca iki ortaklığa

¹ TDK Sözlüğü www.tdk.gov.tr (erişim tarihi: 09.11.2014).

² TTK Genel Gerekçesi p. 74.

³ **Bahtiyar**, Mehmet: Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, Beta Basım Yayım, İstanbul 1996, s. 34. **MOROĞLU** da kayıtlı sermaye sistemini, anonim ortaklığın çıkarılmış esas sermayesinin yönetim kurulu kararıyla ana sözleşmede belirtilen ve ticaret siciline tescil edilmiş olan kayıtlı sermaye rakamına kadar artırılmasına imkan veren esas sermaye sistemi olarak tanımlamaktadır (**Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2003, s. 313). **MOROĞLU**, (sabit) esas sermaye sistemini ise, pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi taahhüt ettikleri malvarlığının toplamı ve bunun nakit olarak ifadesi olarak açıklamakta; bu sistemi sermaye rakamının sabit olarak ana sözleşmede gösterildiği ve artırımını ana sözleşme değişikliği gerektiren bir sermaye sistemi olarak tanımlamaktadır (**Moroğlu**, s. 1).

özgü olarak çıkarılan kanunlarla ve sadece bu ortaklıkların kullanımına sunulacak şekilde düzenlenmiş⁴; ardından 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile tüm halka açık anonim ortaklıklar açısından ve sisteme geçiş ihtiyarı⁵ tutularak kabul edilmiştir.

TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihe kadar sadece halka açık anonim ortaklıkların tercih edebilecekleri bir sermaye sistemi olan ve halka kapalı anonim ortaklıkları bu sistemin yararlarından mahrum bırakan⁶ eTTK düzeninin aksine, kanun koyucu TTK ile halka kapalı anonim ortaklıkların da bu sistemi benimseyebilmelerine olanak tanımıştır⁷. Bu sayede artık halka kapalı anonim ortaklıklar da TTK'da düzenlenen kayıtlı sermaye sistemi esaslarına göre sermaye artırımını gerçekleştirebileceklerdir⁸.

Kayıtlı sermaye sistemi kapsamında SerPK'nın düzenleme alanına giren ortaklıklar, halka açık ortaklıklar ile paylarını halka arz etmek üzere SPK'ya başvurmuş olan ortaklıklardır (SerPK m.18/1 c.1). Bununla birlikte, halka kapalı ortaklıklar için de TTK ile kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilmesinin ardından, SerPK'nın 18/1 maddesinde belirtilen ve halka açık veya paylarını halka arz etmek için SPK'ya başvuran ortaklık niteliğini haiz olmayan anonim şirketler TTK'nın kayıtlı sermaye sistemi düzenlemelerine tabi olacaklardır.

Halka açık anonim ortaklıklar bakımından kayıtlı sermaye sistemine ilişkin düzenlemeler, SerPK'nın yürürlüğünden önce eSerPK'nın 12. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 23.01.2008 tarihli Seri IV. No:38 sayılı "Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Tebliği"nde yer almıştır. Söz konusu ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemine geçişleri, sistem içinde uymaları gereken esaslar ve sistemden çıkma ve çıkarılmaya dair hükümlerin yer aldığı bu düzenlemeler artık 30.12.2012 tarihinde 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren SerPK'nın ise 18. maddesinde ve bu maddeye dayanılarak çıkartılan ve 25.12.2013 tarihinde 28862 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği"nde (KSST) yer almaktadır. SerPK esas itibarıyla eSerPK sistemine paralel olarak düzenlenmiş, eSerPK'dan farklı olarak TTK'da kayıtlı sermaye sisteminin düzenlenmiş olması nedeniyle bu hükümlerle de bağlantı kurmuştur⁹.

Kayıtlı sermaye sistemini esas sermaye sisteminden ayıran en önemli husus, ticari hayatın dinamizmine süratle cevap verebilmeye imkan sağlayan sermaye artırım imkanını anonim ortaklığın icra organı olan yönetim kuruluna tanınmasıdır. Bilindiği gibi, esas sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıklarda sermaye rakamındaki her türlü

⁴ Bu kapsamdaki kanunlar, 28.2.1960 tarih ve 7462 sayılı "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi Kanunu" ve 20.9.1960 tarih ve 86 sayılı "Yatırımlar Holding Anonim Şirketi'ne Bazı İstisna ve Muafıklar Verilmesine Dair Kanun" dur.

⁵ SerPK'nın 18/1 maddesi uyarınca, sistemin kabul edilmesi ihtiyardır. Bu husus, SerPK'nın 18/1 maddesinde ".....*kayıtlı sermaye sistemini kabul edebilirler*" denilerek belirtilmiştir (Moroglu, s. 317). Bununla birlikte, SerPK 49/1-a hükmü uyarınca yatırım ortaklıklarına kuruluş izni verilebilmesi için bu ortaklıkların kayıtlı sermayeli olarak kurulmaları gerekmektedir.

⁶ Moroglu, s. 31.

⁷ Halka kapalı anonim şirketlerin de kayıtlı sermaye sistemini kabul edebileceklerini düzenleyen hüküm, TTK'nın 332. Maddesinde ve esas sermayeye ilişkin hükümleri de içerecek şekilde düzenlenmiştir. Bu yeniliğe dair madde gerekçesinde ise, kayıtlı sermaye sistemini sadece halka açık şirketlere özgülemenin teorik ya da ikna edici bir temeli olmadığı belirtilerek düzenlemeyle iki sınıf anonim şirket arasındaki hüküm farklarını en aza indirmenin amaçlandığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte, BAHTİYAR, esas sermaye sistemi ile kayıtlı sermaye sisteminin tamamen farklı esaslara dayanıyor olması nedeniyle, her iki sisteme de aynı fıkra ve tek cümle içerisinde yer verilmesinin yerinde olmadığını, kayıtlı sermaye sisteminin ayrı bir maddede düzenlenmesinin daha isabetli olacağını belirtmiştir (Bahtiyar, Mehmet: "TTK Tasarısında Kayıtlı Sermaye Sistemi", Makaleler II, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 239).

⁸ Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka kapalı anonim ortaklıklara sağlanan bu imkan kapsamında sermaye artışının nasıl yapılacağı TTK'nın 460. maddesinde hüküm altına alınmıştır.

⁹ Manavgat, Çağlar: "Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi", BATİDER 2013, C. XXIX, S. 1, s. 47.

değişiklik ana sözleşme değişikliğini ve gereken hallerde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınmasını gerektirir¹⁰. İşte kayıtlı sermaye sistemini esas sermaye sistemine göre kolay, az masraflı ve pratik yapan tipik özellik de belirli alt ve üst limitler arasında yönetim kurulu kararları ile sermaye artırımı yapılabilmesi ve bunun için esas sermaye sistemindeki gibi ana sözleşme değişikliğine gereksinim olmamasıdır¹¹. Bir başka ifadeyle, bu sistem dahilinde, aşağıda da değineceğimiz üzere, genel kurul tarafından verilen yetkiler kapsamında ortaklık sermayesi bir yönetim kurulu işlemi sonucu artırılabilir¹². Bununla birlikte, yönetim kurulu kararıyla artırılan çıkarılmış sermayeyi gösteren anonim ortaklık ana sözleşmesinin sermaye maddesinin yeni şeklinin, yönetim kurulunca tescil ettirilmesi gerektiğini de vurgulamak gerekir (TTK m. 460/6).

Anonim ortaklıklarda sermaye ihtiyacı şirketin rekabet gücünü muhafaza etmek ve yeni yatırımlar yapmak gibi çeşitli nedenlerden doğabilir¹³. Bu sermaye ihtiyacının hızlı ve pratik bir şekilde giderilmesi ise özellikle esas sermaye sistemini benimseyen halka açık anonim ortaklıklar bakımından pek mümkün olmayabilir. İşte kayıtlı sermaye sisteminin sağladığı en büyük fayda da bu noktada kendini göstermekte, yönetim kuruluna ortaklığın gelişme planları ve durumu ile sermaye piyasası şartlarını dikkate alarak en uygun ortam ve zamanda süratli bir şekilde pay senedi çıkarma imkanı tanımaktadır¹⁴. Bir başka ifadeyle, bu sistem, sermaye artırımının kısa sürede ve daha esnek bir şekilde tamamlanmasına olanak sağlayarak yönetim kurulunun kayıtlı sermaye¹⁵ dahilinde olmak şartıyla kendi uygun gördüğü tarihlerde ve gereksinim duyduğu miktarda sermaye artırımını gerçekleştirerek pay ihraç etmesine olanak sağlamaktadır¹⁶.

Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıklarda sermaye artırımının belirli sınırlar içerisinde yönetim kurulu tarafından gerçekleştiriliyor olması nedeniyle kanun koyucu, yönetim kurulunun kayıtlı sermaye sistemine ilişkin esaslar çerçevesinde aldığı kararlar aleyhine, TTK'nın genel kurul kararlarının iptalini düzenleyen hükümlerine göre iptal davası açılabilirliğini hüküm altına almıştır. TTK'nın 460/5 uyarınca iptal davası, halka kapalı anonim ortaklıklarda yönetim kurulu üyeleri veya pay sahipleri tarafından açılabilirken, halka açık anonim ortaklıklarda bu yönde bir iptal davası açma hakkı, SerPK'nın 18/6 ve 93. maddeleri uyarınca yönetim kurulu üyelerine, hakları ihlal edilen pay sahiplerine ve SPK'ya tanınmıştır.

Kanun koyucu burada TTK bakımından pay sahipleri ve SerPK bakımından hakkı ihlal edilen pay sahipleri demek suretiyle halka açık ve kapalı anonim ortaklıklar bakımından bir ayrıma gitmiştir. Her ne kadar bu ayrımın sebebine ilişkin olarak SerPK'nın madde gerekçesinde bir açıklama yer almasa da, pay sahibi sayısının halka açık anonim ortaklıklarda daha fazla olması nedeniyle böyle bir sınırlama getirildiği ve bu sayede hukuki bir temele dayanmayan iptal davalarının önüne geçilmesinin amaçlandığı düşünülebilir. Bununla birlikte, hakları ihlal edilen pay sahibinin haklarının ihlal edilmiş olup olmadığı noktasında yapılacak tespitin de her halükarda yargılamayı gerektirmesi nedeniyle, bu ayrımın pratikte bir faydası olması mümkün görünmemektedir.

Yönetim kurulu kararlarının aleyhine bu kapsamda açılacak iptal davalarının, pay sahipleri(460/5) ve hakları ihlal edilen pay sahipleri(SerPK m.18/6) tarafından ilgili kararın

¹⁰ Ana sözleşme değişikliği izne tabi şirketler için bkz. "Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ" (15.11.2012 tarih ve 28468 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır).

¹¹ **Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 8. Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul 2014, s. 328.

¹² **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 97-98; **Moroğlu**, s. 334.

¹³ **Pulaşlı**, Hasan: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı, BATİDER, Y. 2006, C. XXIII, S.4, s. 41.

¹⁴ **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 106.

¹⁵ Kayıtlı sermaye tanımı için bkz II.B.1. s. 4.

¹⁶ **Moroğlu**, s. 316.

ilanı¹⁷ tarihinden itibaren otuz gün içinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinde açılacağı hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte SPK'nın SerPK'nın 93. maddesi uyarınca açabileceği iptal davalarında otuz günlük sürenin başlangıcı olarak yönetim kurulu kararının kamuya duyurulduğu tarih esas alınmıştır¹⁸.

B. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Kavramları

Gerek TTK gerekse SerPK hükümleri kapsamında kayıtlı sermaye sisteminin üç temel kavram üzerine oturtulduğu görülmektedir¹⁹. Bu kavramlar, “kayıtlı sermaye”, “başlangıç sermayesi” ve “çıkarılmış sermaye”dir.

1. Kayıtlı Sermaye

Gerek TTK'nın 332/1 maddesinde gerekse SerPK'nın 3/1 ve 18/2 maddelerinde benzer şekilde tanımlanan kayıtlı sermaye, “anonim ortaklıkların esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla, yönetim kurulu kararı ile 13.1.2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun esas sermayenin artırılmasına dair hükümlere tabi olmaksızın pay çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren, ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmiş sermayelerini” ifade eder (SerPK m. 3/1-l).

Kayıtlı sermaye, esas sermayeden farklı olarak taahhüt edilen veya fiilen ortaklığa getirilen gerçek bir sermaye olmayıp, ortaklık ana sözleşmesinde verilen yetkiyle yönetim kurulu tarafından sermaye artırım yetkisinin kullanılabilmesi üst sınırı gösteren soyut bir rakamdır²⁰. Başka bir ifadeyle, kayıtlı sermaye, ortaklık ana sözleşmesinde sermayenin yönetim kurulu tarafından artırılabilmesi tavan rakamı göstermektedir²¹. Bu tavan rakama ulaşıldığı takdirde yönetim kurulunun sermaye artırma yetkisi son bulacak ve yeni bir tavan rakam belirlenmesi, yani kayıtlı sermaye rakamının yükseltilmesi, ancak ana sözleşme değişikliği ile mümkün olacaktır²². Bu ana sözleşme değişikliği ile belirlenen yeni kayıtlı sermayenin tespitinin ise halka açık anonim ortaklıklarda SPK'nın iznine tabi olduğunu belirtmek gerekir. Bir başka ifadeyle, kayıtlı sermaye tutarının artırımını söz konusu olduğunda da ortaklık kayıtlı sermaye sistemine geçiş için uygulanan esaslara tabi olacaktır (KSST m. 6/4). Bununla birlikte, kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi olan şirketler dışındaki halka kapalı anonim ortaklıklarda, kayıtlı sermayenin artırılmasına ilişkin esas sözleşme değişiklikleri Bakanlık iznine tabi değildir

¹⁷ “İlan” ifadesiyle kanun koyucunun ticaret sicil gazetesinde yapılacak ilanı mı kastettiği; yoksa kararın kamuyu aydınlatma platformunda(KAP) kamuya duyurulması yani kamuya ilanı mı kastettiği, halka açık anonim ortaklıklar bakımından SerPK'nın 18/6 ve 93. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde açıkça anlaşılabilir. Bununla birlikte, kanımızca, kanun koyucu, SerPK anlamında kamuyu aydınlatma kavramına verdiği önem nedeniyle, ilan tarihi olarak kararın kamuya duyurulma tarihini esas almakta ve bu tarihi ilan tarihi olarak kabul etmektedir. Nitekim, payları borsada işlem gören anonim şirketlerin bu kapsamda alacakları kararın pay değerleri üzerindeki olası etkisi, öncelikle kamunun KAP dahilinde aydınlatılmasıyla görülmeye başlanacaktır. Bu durum da, ilan ifadesinden KAP kapsamında yapılan duyurunun anlaşılmasını gerektirmektedir.

¹⁸ SerPK ve TTK'nın dil ve hüküm birliği açısından uyumsuzluğunu, kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararlarına karşı açılacak iptal davalarını düzenleyen hükümlerde de görmek mümkündür. Zira TTK'da iptal davası açma süresinin “bir ay”; SerPK'da ise “otuz gün” olarak belirtilmesi; aynı şekilde SPK tarafından açılacak iptal davalarına ilişkin dava açma süresinin başlangıcı olarak yönetim kurulu kararının kamuya duyurulduğu tarihin esas alınmasına rağmen, TTK'da bu sürenin kararın ilanı tarihinden itibaren başlaması, “otuz gün” ve “bir ay” olarak ifade edilen sürelerin hukuki olarak aynı anlama gelmemesi; aynı şekilde TTK'da ilan tarihinin esas alınmasına rağmen ilan olarak algılanması gereken eylemin ne olduğunun tespitinde muğlaklık yaratması nedeniyle farklılık yaratmaktadır.

¹⁹ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 60.

²⁰ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 61.

²¹ Tekinalp, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013 s. 73.

²² Moroğlu, s. 315.

(Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Tebliği(Bakanlık Tebliği) m.5/7).

Kayıtlı sermaye rakamı, yönetim kuruluna dilediği miktarda sermaye artırmasının önüne geçerek, kayıtlı sermaye sisteminin koruyucu-önleyici unsurlarından bir tanesini oluşturur²³. Halka açık ve kapalı anonim ortaklıklar bakımından TTK'da ve SerPK'da kayıtlı sermaye tutarına ilişkin her hangi bir hüküm bulunmamakla beraber, gerek Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 19.10.2012 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlık Tebliği'nde, gerekse KSST'de kayıtlı sermaye rakamının sınırlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka kapalı anonim ortaklıklarda kayıtlı sermaye, genel kurul toplantısı sırasında mevcut olan çıkarılmış sermayenin en fazla beş katı kadar olabilecek (m.5/5); kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka açık anonim ortaklıklarda ise bu tutar, hem SPK izninden geçecek (m. 5/4, m. 6/2) hem de ortaklıkların ödenmiş/çıkarılmış sermayesi veya öz sermayesinden yüksek olanının beş katını aşamayacaktır (m. 5.4).

2. Başlangıç Sermayesi

Başlangıç sermayesi, kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıkların sahip olmaları zorunlu olan asgari çıkarılmış sermaye tutarını ifade etmektedir (TTK m. 332/2, SerPK m. 3/1-b). Her ne kadar SerPK'da başlangıç sermayesi tutarı belirtilmemiş olsa da, TTK'nın 332/1 ve SPK'nın II.18-1 sayılı Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği'nin 5/3 maddeleri gereği, kayıtlı sermaye sistemine geçecek anonim şirketlerin başlangıç sermayeleri 100.000 TL'den az olamaz. Bununla birlikte, bazı halka açık anonim şirketler bakımından başlangıç sermayesi tutarları daha yüksek tutulmuştur. Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmeleri zorunlu olan yatırım ortaklıkları bunlara örnek olarak verilebilir. Nitekim, SPK'nın III-48.1 sayılı Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 6/2-b maddesinde gayrimenkul yatırım ortaklıklarının kuruluşta başlangıç sermayesinin, dönüşümde²⁴ ise mevcut ödenmiş sermayesi ile öz sermayesinin her birinin 30.000.000 TL'den az olamayacağı hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde, SPK'nın III-48.3 sayılı Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 5/2-b maddesi uyarınca bu tutar 20.000.000 TL olarak belirlenmiştir.

Gerek TTK'da gerekse KSST'de asgari bir başlangıç sermayesinin öngörülmesi, çeşitli maceracı ve spekülatif girişimleri engelleme ve ortaklığın faaliyet ve amaçları ile kayıtlı sermaye rakamı arasında uyum sağlama amacına hizmet etmektedir²⁵. Bununla birlikte, ana sözleşme ile ortaklığın bu rakamın üzerinde bir başlangıç sermayesi belirleyebilmesi de mümkündür²⁶.

3. Çıkarılmış Sermaye

Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıklarda, ortaklığın itibarı ve kredi temini bakımından önem taşıyan ve güvence işlevini ifa eden değerini çıkarılmış sermaye tutarı ifade eder²⁷. SerPK'nın 3/1-d maddesi çıkarılmış sermayeyi, "*kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların satışı yapılmış paylarını temsil eden sermayeleri*" olarak

²³ Manavgat, s. 61.

²⁴ Dönüşüm, var olan bir anonim ortaklığın Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı'na dönüşmesini ifade eder.

²⁵ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 62.

²⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 330.

²⁷ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 63. eSerPK'nın 12/4 maddesinde, ortaklık ünvanlarının kullanıldığı belgelerde çıkarılmış sermaye tutarının gösterilmesi gerektiği düzenlenmiş olmasına rağmen, SerPK'da bu yönde bir hükme yer verilmemiştir. PULAŞLI, eSerPK'da yer alan bu kuralın kayıtlı sermayenin ödenmiş gibi gösterilmesini önleyerek kamunun aydınlatılması ve yatırımcının korunmasına hizmet ettiğini, SerPK'da bu yönde bir hüküm bulunmamasının önemli bir eksiklik olduğunu belirtmiştir (Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 1641).

tanımlamaktadır. TTK'da ise satışı yapılmış payları temsil eden sermaye tanımı yerine farklı bir ifade biçimiyle “*çıkarılmış paylarının tümünün itibari değerlerinin toplamının*” çıkarılmış sermayeyi oluşturduğu hüküm altına alınmıştır(m. 332/2).

Çıkarılmış sermaye, başlangıç sermayesi ile kayıtlı sermaye tutarı arasında kalan, yönetim kurulunca yapılacak her pay ihracından sonra yükselen ve tamamen taahhüt edilip, bedeli ortaklığa ödenmesi gereken somut bir rakamdır²⁸. Bir başka ifadeyle, kayıtlı sermaye tutarındaki soyut tavan tutarın aksine, çıkarılmış sermaye fiilen ortaklığa getirilmiş olan sermayedir.

Bununla birlikte, SerPK'nın 3/1-d maddesi uyarınca çıkarılmış sermayenin satışı yapılmış veya iç kaynaklardan artırım halinden bedelsiz olarak çıkarılmış payları ifade etmesi ve payın tescille doğmasını düzenleyen TTK'nın 355 ve tescilden önce çıkarılan payların hükümsüzlüğünü düzenleyen TTK'nın 486. maddelerinin kayıtlı sermaye sistemini kabul eden halka açık anonim ortaklıklara da uygulanacağı göz önüne alındığında, yönetim kurulunun dış kaynaklardan sermaye artırımı kararına rağmen satılamayan ve iptal edilen payların çıkarılmış sermaye içinde değerlendirilemeyeceğini de belirtmek gerekir²⁹.

C. Kayıtlı Sermaye Sistemine Geçiş Şartları

Kayıtlı sermaye sistemi, hukukumuzda sadece anonim şirketler tarafından kabul edilebilir³⁰. Sisteme geçiş konusunda her hangi bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, kayıtlı sermaye sisteminden çıkmak halka açık anonim ortaklıklar bakımından SPK'nın bu yöndeki iznine tabidir (KSST m. 10/1)³¹. Bununla beraber, yukarıda da değindiğimiz üzere TTK ile halka kapalı anonim ortaklıklara da tanınan kayıtlı sermaye sistemine geçme hakkı sonrasında, artık anonim ortaklıkların sınıfları arasında kayıtlı sermayeye geçişe ilişkin bir sınırlama kalmamıştır.

Kayıtlı sermaye sistemine geçiş ve bu sisteme göre sermaye artırımı yapabilmenin ilk şartı, şirket ana sözleşmesinde kayıtlı sermaye sisteminin benimsendiğinin açıkça düzenlenmesidir. Bununla birlikte kayıtlı sermaye miktarının da esas sözleşmede gösterilmesi şarttır. Bu sistemin şirketin kuruluşundaki ana sözleşmede benimsenmesi zorunlu olmayıp, sonradan yapılacak bir ana sözleşme değişikliği ile de sisteme geçilmesi mümkündür. Kayıtlı sermaye sisteminin kabul edildiği ana sözleşme değişikliği tescil edildikten sonra kesinleşir³².

eSerPK döneminde bu kanuna uygun olarak çıkarılan SPK Tebliği ile kayıtlı sermaye sistemine geçiş veya kayıtlı sermayenin artırılmasına ilişkin alınacak genel kurul kararının, ana sözleşmede aksine bir hüküm bulunmaması durumunda adi nisaba tabi olacağı düzenlenmişti³³. Bununla birlikte, SerPK'da ve KSST'de bu yönde her hangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, SerPK sistematiği içerisinde ağırlaştırılmış nisaba tabi

²⁸ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 331.

²⁹ **Manavgat**, s. 61.

³⁰ Kayıtlı sermaye sisteminin tek kişi anonim ortaklıklar tarafından da kabul edilmesi mümkündür (**Tekinalp**, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığın Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 343). Bununla birlikte az ortaklı bir şirket tipi olan limited şirkette sermaye artırımının kolay olması düşüncesinden hareketle, **TEKİNALP**, limited şirketlerde sermaye artırımı gibi önemli bir kararın müdürlere bırakılmasının doğru olmadığını belirtmiştir (**Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklığın Esasları, s. 343-344).

³¹ Kayıtlı sermaye sistemine geçiş ihtiyari olmakla birlikte, çıkışın SPK'nın iznine tabi kılınması sistemin ihtiyari niteliğiyle bağdaşmamaktadır (**Bahtiyar**, Mehmet: “Kayıtlı Sermaye Sisteminden Çıkma ve Çıkarılma”, Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 79).

³² **Bahtiyar**, Mehmet: “Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi”, Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 125.

³³ KSST ile yürürlükten kalkan Seri IV No 38 sayılı Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Tebliği m. 7/3. Bununla birlikte aynı tebliğde bir istisnaya da yer verilmiş ve sermaye artırımı yoluyla hisse senetlerini ilk defa halka arz edecek şirketlerin kayıtlı sermaye sistemine geçişlerine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri ağırlaştırılmış nisaba tabi tutulmuştur.

tutulmuş genel kurul kararları arasında da kayıtlı sermaye sistemine geçiş veya kayıtlı sermayenin artırılmasına ilişkin kararlara yer verilmemiştir³⁴. Dolayısıyla ana sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, sisteme geçiş için alınacak genel kurul kararında adi nisabın yeterli olacağını söyleyebiliriz.

Sonradan yapılacak bir ana sözleşme değişikliğiyle bu sisteme geçecek olan anonim şirketlerde imtiyazlı payların varlığı halinde, değişikliğe ilişkin genel kurul kararlarının, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca TTK'nın 454. maddesindeki esaslara göre onaylanması şarttır³⁵. Bununla birlikte, ortaklıkların kayıtlı sermaye dahilindeki sermaye artırımlarında, kanun koyucu, halka açık anonim ortaklıklarla halka kapalı anonim ortaklıklar arasında bir fark gözetmiştir. TTK'nın 454/1 maddesine göre yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması durumunda, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayı olmadıkça uygulanamayacağı hüküm altına alınmış olmasına rağmen, halka açık anonim ortaklıklar bakımından SerPK'da bu yönde bir şartın gerçekleşmesinin gerekmediği belirtilmiştir. SerPK'nın 18/4 maddesi gereğince, halka açık anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye dahilindeki sermaye artırımlarında imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz³⁶.

Halka kapalı şirketlerin kayıtlı sermaye sistemine geçişleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın, halka açık şirketlerin bu sisteme geçişleri ise hem Sermaye Piyasası Kurulu'nun hem de Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabidir. Bu hususlar, halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından kayıtlı sermaye sistemine ilişkin Bakanlık Tebliği'nin 5/1, halka açık anonim ortaklıklar bakımından ise Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ'in 5/1, SerPK'nın 18/1 ve KSST'nin 5/1 maddelerinde hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, daha önce TTK kapsamında kayıtlı sermaye sistemine geçmiş olan anonim ortaklıklar bakımından SPK izni alınmasına gerek yoktur (KSST m. 5/1).

Halka açık anonim ortaklarının kayıtlı sermaye sistemine geçmek üzere SPK'ya yapacakları izin başvurusu usulü SerPK'nın 18/10 maddesi uyarınca çıkarılan, KSST'nin 7 ve 8. maddelerinde belirtilmiştir. Buna göre ilgili maddelerde başvuruya eklenmesi zorunlu olduğu belirtilen belgelerle SPK'ya başvurulmasının ardından, kayıtlı sermaye sisteminin amacı doğrultusunda yapılacak olan incelemeyle SPK tarafından ortaklığın kayıtlı sermaye sistemine geçişine izin verilebilecektir (KSST m. 8). Burada üzerinde durulması gereken husus, bu iznin verilip verilmemesinde SPK'nın takdir hakkının olup olmadığıdır. İlgili tebliğin 8. maddesinin lafzından “geçişine...izin verilir” ifadesi nedeniyle, SPK'ya başvuruya birlikte verilmesi zorunlu olan belgelerin teslimiyle beraber SPK'nın bu izni vermek zorunda olduğu gibi bir anlam çıkarılabilirse de, gerek SerPK m.18, gerekse ilgili tebliğin 7. maddesi hükümleri uyarınca, burada SPK'nın bir takdir hakkı olduğundan söz etmek gerekir. Bu sonuca tebliğin 7. maddesinin d bendinde şart koşulan imtiyazlı paylarla ilgili verilecek yetkilerin gerekçelendirilmesi gerekliliğinden, e bendinde yönetim kurulu üyelerini ve ortaklığı tanıtıcı bilgilerin talep ediliyor olmasından ve ayrıca kurulca istenecek belgelerin tahdidi olarak sayılmamış olmasından ulaşmak mümkündür. Zira bu hususlar sisteme kabul için bir değerlendirme yapılacağına, yani takdir hakkı kullanılacağına işaret etmektedir. Bununla birlikte SerPK ile SPK'ya verilen yetkiler ve

³⁴ bkz. SerPK m. 29, m. 23.

³⁵ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 329.

³⁶ **BAHTİYAR**, TTK 454/1 ile SerPK 18/4 hükmünün uyumsuz olduğunu, sistemin özellikleri düşünüldüğünde TTK 454 hükmünün kayıtlı sermaye rakamına kadar olan artırımlarda uygulanmasının sistemden beklenen faydayı azaltacak nitelikte olduğunu belirtmiş, SerPK 18/4 düzenlemesinin kayıtlı sermaye sisteminin amacına daha uygun olduğunu vurgulamıştır (**Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 329 dn. 534).

aynı zamanda SPK'nın statüsü de dikkate alındığında SPK'nın bir onay makamı olmadığı görülecektir³⁷. SPK'nın kayıtlı sermaye sistemine geçiş talebini geri çevirmesi ise bir idari işlem niteliğinde olacağı için, işlemin iptali amacıyla idari yargı yoluna başvurulmasının önünde hiç bir engel yoktur (AY m. 125/1; İYUK m. 2).

Başlangıç sermayesinin gerek halka açık gerekse kapalı şirketler bakımından 100.000 TL'den az olamayacağına yukarıda değinmiştik. Kayıtlı sermaye sistemini kuruluşta kabul edecek halka kapalı anonim ortaklıkların başlangıç sermayelerinin tamamının, kuruluştan sonra ana sözleşme değişikliği ile kayıtlı sermaye sistemine geçecek halka kapalı anonim şirketlerin ise çıkarılmış sermayelerinin tamamının ödenmiş olması zorunludur (Bakanlık Tebliği m. 5/2). Bunlara ek olarak, tebliğin aynı maddesinde kuruluştan sonra ana sözleşme değişikliğiyle kayıtlı sermaye sistemine geçecek olan şirketlerde sermayenin karşılıksız kalmamış olması şartı da aranmıştır³⁸.

II. HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLAR BAKIMINDAN KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNDE SERMAYE ARTIRIMI

A. Artırım Kavramı

Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıklarda sermaye artırımını ile anlatılmak istenen, ana sözleşmede belirlenmiş olan kayıtlı sermaye rakamına kadar çıkarılmış sermaye miktarının artırılmasıdır³⁹. Nitekim SerPK'nın 18/2 ve KSST'nin 6/1 maddelerinde de, “..TTK'nın esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlere bağlı kalmaksızın⁴⁰ esas sözleşmede belirtilen kayıtlı sermaye tavanına kadar...” denilerek bu hususa işaret edilmiştir.

Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka açık anonim ortaklıkların sermaye artırımlarını, TTK'nın esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine bağlı kalmaksızın yapabilmeleri, SerPK'ya tabi ortaklıklara sermaye artırımlarına ilişkin TTK hükümlerinin hiçbir zaman uygulanmayacağı anlamına gelmez. Burada vurgulanan husus, kayıtlı sermaye rakamına kadar yapılacak artırımlarda bir ana sözleşme değişikliğinin teknik olarak gerekmediğidir⁴¹. Bir başka ifadeyle, bu sistem dahilinde yönetim kurulu, aşağıda da değineceğimiz üzere, sahip olduğu bazı yetkiler kapsamında çıkarılmış sermaye miktarını artırabilmekte, bu nedenle sermaye artırımını, ana sözleşmenin özel bir merasimle değiştirilmesine ihtiyaç duyulmadan bir yönetim kurulu işlemiyle gerçekleştirilmektedir⁴².

³⁷ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 73.

³⁸ MANAVGAT, Bakanlık Tebliği'nin 5/2 hükmündeki sermayenin karşılıksız kalmaması koşulunun TTK'nın düzenleme yetkisi tanıdığı usul ve esaslar alanının dışında olduğunu; tebliğdeki bu koşulun TTK 376 hükmünde sermayenin kaybı halinde yapılacak işlemlerde genel kurulun görevlerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş olduğunun düşünülebileceğini; fakat TTK'nın 376. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında sermaye ve yasal yedek akçenin zarar nedeniyle karşılıksız kalmasının karşılıksız kalan tutarın oranına göre farklı düzenlendiğini; bu nedenle anonim ortaklığın sermaye kaybı, TTK 376/2 kapsamına girmediği sürece ortaklığın sermaye azaltılması veya artırılması kararı almasına gerek olmadığını; bu durumdaki bir ortaklığın sermaye gereksinimi duyması durumunda kayıtlı sermaye sistemi içinde yönetim kurulu kararıyla sermaye artırılabilirliğini belirterek sermaye kaybının bulunmasının kayıtlı sermaye sistemine geçmeye engel olmadığını vurgulamıştır (Manavgat, s. 54-55).

³⁹ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 97.

⁴⁰ MANAVGAT, SerPK'nın 18/2 hükmünde kayıtlı sermaye sistemi tanımlanırken, TTK'nın esas sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin hükümlerine bağlı olmaksızın yönetim kurulu kararıyla sermaye artırılabilirliğinin vurgulanmasının yersiz olduğunu, TTK'nın 460. maddesinde kayıtlı sermaye sisteminin düzenlenmiş olması nedeniyle eTTK dönemini yansıtan bu vurguya gerek olmadığını belirtmiştir (Manavgat, s. 53).

⁴¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 333.

⁴² Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 333.

Dolayısıyla kayıtlı sermaye sisteminde sermayenin artırılması konusunda SerPK yanında TTK hükümleri de geniş bir uygulama alanı bulmaktadır⁴³.

B. Sermaye Artırımı Konusunda Yönetim Kuruluna Tanınan Yetkiler ve Bu Yetkilerin Sınırları

Kayıtlı sermaye sisteminin amaca uygun ve sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için genel kurulun toplanmasına ihtiyaç olmaksızın sermayenin kayıtlı sermaye olarak öngörülen tutara kadar yönetim kurulunca artırılabilmesi gerekir⁴⁴. İşte kayıtlı sermaye sisteminin de temel özelliği, artırıma karar verme konusunda yönetim kurulunun yetkili kılınmış olmasıdır. Bununla birlikte, SerPK'nın, kayıtlı sermayenin kabulü halinde yalnızca sermaye artışının yönetim kurulu tarafından yapılabilmesine imkan vermesi karşısında yönetim kurulunun sermayeyi azaltma yetkisi bulunmamaktadır⁴⁵. Dolayısıyla sermayenin azaltılması TTK hükümlerine tabi olacak ve ancak genel kurul kararıyla gerçekleştirilebilecektir(TTK m. 473/6).

Yönetim kuruluna kayıtlı sermaye sisteminde tanınan yetki sınırsız değildir. Bir başka ifadeyle, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklarda yönetim kurulu, genel kurul ile kendisine verilmiş olan ve ayrıca ortaklık yönetimine dair sahip olduğu görev ve yetkiler kapsamında çıkarılmış sermaye miktarını artırabilmektedir⁴⁶. Genel kurul tarafından verilen bu yetki, sadece sermayenin kayıtlı sermaye dahilinde artırılmasına değil, aynı zamanda kayıtlı sermayenin hangi şartlarda kullanılacağına da ilişkin olacaktır. Bu şartlardan biri, kayıtlı sermaye sistemini kabul eden halka açık anonim ortaklıklarda yönetim kuruluna sermaye artırma yetkisinin en fazla beş yıl için verilebilmesidir (SerPK m.2 c.2)⁴⁷. Ortaklık ana sözleşmesinde belirtilmesi gereken bu sürenin hesaplanmasında takvim yılı esas alınır (KSST m. 6/2). Kanun koyucu en fazla beş yıl diyerek bu sürenin daha altında bir yetki süresi belirlenmesine olanak sağlamıştır. Bununla birlikte söz konusu yetki süresinin bitiminde en fazla beş yıllık dönemler itibariyle yetkinin yenilenmesi yani sürenin uzatılması da mümkün kılınmıştır (SerPK m. 2 c. 3).

Ana sözleşmede açıkça belirlenmesi gereken bu yetki süresinin dolmasıyla, kayıtlı sermaye sistemi içerisinde yönetim kurulu kararıyla sermaye artırımı mümkün olmayacağından, verilen bu sürenin uzatılması için kayıtlı sermayeye erişilmiş olması zorunlu değildir⁴⁸. Bununla birlikte, ana sözleşmede yönetim kuruluna tanınan yetki süresinin bitiminden önce yapılacak bir genel kurul ve değiştirilecek ana sözleşme ile bu sürenin kısaltılabilmesinin de önünde bir engel bulunmamaktadır⁴⁹.

KSST ile yürürlükten kaldırılan Seri IV No 38 tebliğinin 4/2 maddesinde ana sözleşme ile yönetim kuruluna verilen sermaye artırımı yetkisinin süresinin dolması halinde, ortaklıkların kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte, SerPK doğrultusunda çıkarılan KSST'de bu durum yerinde bir değişiklik ile ortadan kaldırılmış, sürenin bitimi halinde bu ortaklıkların yönetim kurulu kararıyla sermaye

⁴³ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 333.

⁴⁴ **Kendigelen**, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 363.

⁴⁵ Nitekim TTK'nın 473/6 maddesi de, kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermayenin azaltılmasına ilişkin esaslar bakımından TTK'nın 473/6., 474. ve 475. maddelerinin kıyas yoluyla uygulanacağını hüküm altına almıştır.

⁴⁶ **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 98.

⁴⁷ KSST'nin 6/3 maddesinde SPK'nın ortaklıklar veya belirli sektörler bazında söz konusu beş yıllık süreden daha kısa bir süre de belirleyebileceği hüküm altına alınmıştır.

⁴⁸ **Manavgat**, s. 55.

⁴⁹ **Manavgat**, s. 55.

artırımı yapamayacağı hüküm altına alınmıştır(m. 6/2)⁵⁰. Dolayısıyla bu durumda, ortaklık sermaye artırımı yapmak isterse, bunu ancak genel kurul kararıyla gerçekleştirebilecektir. Ancak, kayıtlı sermaye sistemindeki bir anonim ortaklığın yönetim kurulunun yetkisi devam ederken genel kurul kararıyla sermaye artırımı yapmasına TTK'nın 408/1 hükmü engeldir⁵¹.

Ana sözleşme ile yönetim kuruluna verilen yetkinin miktar bakımından sınırını kayıtlı sermaye tutarı oluşturur. Sermaye artırımının kayıtlı sermaye rakamını aşan kısmı ise batıldır⁵². Zira kayıtlı sermayenin yükseltilmesi ana sözleşme değişikliğini gerektirmektedir⁵³. Ana sözleşme değişikliği konusunda ise genel kurul yetkili olup, bu yetki devredilemez niteliktedir.

Bununla birlikte, KSSST'nin 6/6 maddesinde kayıtlı sermayenin aşılmasının-her bir kayıtlı sermaye tutarı kapsamında ve bir defaya mahsus olarak- mümkün olduğuna ilişkin bir istisnaya yer verilmiştir. Buna göre, her tür iç kaynak ile kar payının sermayeye ilave edilmesi suretiyle ve birleşme, bölünme ve benzeri genel kurul kararı gerektiren işlemler neticesinde, her bir kayıtlı sermaye rakamı kapsamında bir defaya mahsus olmak üzere kayıtlı sermaye aşılabilecektir. Ancak, aynı maddede, nakden yapılacak sermaye artırımları ile -yukarıda da değindiğimiz üzere- kayıtlı sermayenin aşılamayacağı vurgulanmıştır⁵⁴.

SerPK'nın 18/9; KSSST'nin ise 6/7 maddeleri uyarınca kayıtlı sermaye sistemini kabul eden ortaklıkların "pay ile değiştirilebilir tahvil"⁵⁵ veya paya dönüştürülebilir "türev araç"⁵⁶ ihracı halinde değiştirme ve dönüştürme sonucunda verecekleri paylar ile ortaklığın çıkarılmış sermayesinin toplamı kayıtlı sermayeyi aşamayacaktır. Dönüştürme veya değiştirme hakkının kullanılması halinde, bu araçlara sahip kişilere ihraççıya⁵⁷ veya payları borsalarda veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören diğer ortaklıklara ait payların verilmesi söz konusu olduğundan, bu ortaklıklarca sermaye artırımı yapılması gerekecektir⁵⁸. Böyle bir durumda kayıtlı sermayeye kadar yönetim kurulunca sermaye

⁵⁰ Halka kapalı anonim ortaklıkların tabi olduğu Bakanlık Tebliği'nin 5/6 maddesi uyarınca ise en geç yetki süresinin doğduğu yıl içinde ana sözleşme değişikliği yapılarak sürenin uzatılmaması halinde, ortaklıkların kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılacakları hüküm altına alınmıştır. MANAVGAT, Bakanlık Tebliği'ndeki tercihin yerinde olmadığını, olması gereken bakımından yönetim kuruluna verilen bu yetkinin dolmuş olması nedeniyle, yönetim kurulunun bu yetkisini kullanamaması; bu yetkinin ana sözleşmeyle yönetim kuruluna yeni bir süre verilinceye kadar donması ve söz konusu yetki verilirken tekrar sisteme geçiş sürecinin izlenmesine gerek bulunmaması gerektiğini belirtmiştir (**Manavgat**, s. 56).

⁵¹ **Manavgat**, s. 57; Karş. **Tekinalp**, Ünal: "Sermayeyi Artırmada "Çift Usul"ün Geçerliliği ve Gerekliliği Sorunu", BATİDER, C. 18, S. 4, Y. 1996, s. 3-7.

⁵² **Moroğlu**, s. 337.

⁵³ **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 61, dn. 63.

⁵⁴ Gerek TTK'da gerekse SerPK'da söz konusu istisnaya dair bir hüküm yer almamakla birlikte, KSSST ile bu yönde bir istisna getirilmiştir. İstisnanın yerindeliği tartışmasına girmeksizin, kanun ile düzenlenmeyen bir hususta tebliğ ile bir istisna yaratılmasının normlar hiyerarşisine ters düştüğünü belirtmek gerekir. SPK Tebliğlerinin normlar hiyerarşisi bakımından değerlendirmesi için bkz. **Bahtiyar**, Mehmet: "Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğlerine İlişkin Bazı Notlar" Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 237-251.

⁵⁵ Pay ile değiştirilebilir tahvil veya hisse senedine dönüştürülebilir tahvil, pay senedi gibi ortaklık hakkı vermek yerine alacak hakkı veren tahvillerin aynı ortaklık tarafından ortaklığa ait paylar ile değiştirme hakkı verilerek ihraç edilmesidir (**Sancak**, Ethem: Türev Finansal Araçlar Sözlüğü, Alkım Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 160).

⁵⁶ Türev araçlar, bir varlığa (örneğin pay senedine) ya da belirli bir varlığın fiyat değişimine bağlı olarak fiyatı veya değeri belirlenen finansal araçlardır. En temel türev araçlar vadeli işlem sözleşmeleri ve opsiyonlardır (**Sancak**, s. 388).

⁵⁷ İhraççı, sermaye piyasası araçlarını ihraç eden, ihraç etmek üzere kurula başvuruda bulunan veya sermaye piyasası araçları halka arz edilen tüzel kişileri ve bu Kanuna tabi yatırım fonlarını ifade eder (SerPK m. 3/1-h).

⁵⁸ **Çetin, Nusret / Töremiş, Hatice Ebru / Cantimur, Zeynep**: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Sistemik Analizi, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 59-60.

artırımı yapılacak ve artırım tutarı değerindeki pay senetleri bu kişilere verilecektir⁵⁹. Ancak yapılacak sermaye artırımı neticesinde kayıtlı sermayenin aşılması halinde ise SerPK 18/9 uyarınca bu artırım batıl olacaktır.

Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna kayıtlı sermayeye kadar sermaye artışı yapabilmeleri yönünde yetki verilmesinin yanı sıra, sermaye artırımı yetkisiyle bağlantılı diğer bazı yetkilerin de verilmesi gerekebilir⁶⁰. Bu kapsamda, SerPK'nın 18/5 maddesi uyarınca yönetim kuruluna imtiyazlı veya nominal değerinde veya altında pay çıkarılması, pay sahiplerinin yeni pay alma haklarının sınırlandırılması⁶¹ veya imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar alabilme⁶² yetkisinin verilebilmesi mümkündür. Bu yetkilerin yönetim kurulu tarafından kullanılabilmesi ise, ana sözleşmede hüküm bulunması şartına bağlıdır (KSST m. 11).

eSerPK'da yer almayan ve SerPK ile getirilen yeni bir hükümlerle, sermaye artırımının gerçekleştirilmesinden sonra çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin yeni şeklinin yönetim kurulunca tescil ve ilan ettirilmesi gerekmektedir (SerPK m. 18/7)⁶³. eSerPK döneminde sadece kayıtlı sermaye tutarının değiştirilmesi halinde tescil ve ilan yükümlülüğü bulunmasına rağmen, yönetim kurulunun kayıtlı sermaye dahilinde yapacağı sermaye artırımlarında böyle bir yükümlülüğü bulunmamaktaydı. SerPK'nın bu düzenlemesiyle, yatırımcının korunması ve sermaye belirliliğinin temin edilmesi amaçlanmış, sermaye maddesinin gerçek durumu yansıtmamasının doğurabileceği olumsuzlukların önüne geçilmesi hedeflenmiştir⁶⁴.

C. Artırım Türleri

Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden halka açık anonim şirketlerde, esas sermaye sisteminde olduğu gibi dış ve/veya iç kaynaklardan ve ancak yeni pay ihraç etmek suretiyle

⁵⁹ Çetin / Töremiş / Cantimur, s. 59-60.

⁶⁰ Manavgat, s. 57.

⁶¹ Yönetim kurulunun yeni pay alma hakkını kısıtlama yetkisi pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açacak şekilde kullanılamaz. TTK'nın rüçhan hakkını düzenleyen 461. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları halka açık anonim ortaklıklar için uygulanmaz (KSST m. 11/4). Bununla birlikte, burada üzerinde durulması gereken noktalardan bir diğeri de, yönetim kurulunun kayıtlı sermaye tutarı dahilinde fakat, çıkarılmış sermayenin çok üzerinde, örneğin on katı kadar tutarda bir sermaye artırımı kararını almasının mümkün olup olmayacağıdır. Yukarıda da açıkladığımız üzere yönetim kurulu kayıtlı sermaye tutarına kadar alacağı bir kararla sermayeyi artırabilir. Bununla birlikte bu durum, her hangi bir şekilde rüçhan hakkını sınırlama yetkisinin genel kurul tarafından yönetim kuruluna verilmemiş olmasına rağmen, de facto olarak pay sahiplerinin rüçhan hakkını kısıtlayabilir. Örneğin çıkarılmış sermayesi 1.000.000 TL olan bir anonim ortaklığın kayıtlı sermayesinin 15.000.000 TL olduğu düşünüldüğünde ve çıkarılmış sermayenin 10.000.000 TL'ye artırılması yönünde bir karar alınması durumunda, her ne kadar genel kurul tarafından yönetim kuruluna rüçhan hakkının kısıtlanması yönünde bir yetki verilmemiş olmasına rağmen 9.000.000 TL tutarındaki yeni sermayenin pay sahipleri tarafından karşılanamaması durumunda, artırılan sermaye tutarında yeni pay alamayacak olan pay sahipleri bakımından fiiliyatta pay alım hakkının kısıtlanması söz konusu olabilecektir. Bu durumda, kanımızca, genel hükümlere göre ve sermaye artırımı kararının arkasındaki yönetim kurulu kararının amacının yeni pay alma hakkını de facto olarak kısıtlamak olduğunun ispatlanabilmesi durumunda, dürüstlük kuralından hareketle yönetim kurulu kararlarının iptali talep edilebilecektir. Burada belirleyici husus, anonim ortaklığın bu sermayeye ihtiyacı olup olmadığı, yönetim kurulunun bu artırımı anonim ortaklığın menfaatleri kapsamında yapıp yapmadığı olacaktır.

⁶² TTK'nın 460/4 hükmüne göre, SerPK'nın 18/5 hükmünden farklı olarak, yönetim kurulunun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar alma yetkileri bulunmamaktadır.

⁶³ Aynı yönde TTK m. 460/6. Kayıtlı sermaye rakamına kadar yönetim kurulunca yapılacak sermaye artırımının tescil ve ilan ettirilmesi nedeniyle MANAVGAT, kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımının ana sözleşme değişikliği şeklinde düzenlendiği görüşündedir (Manavgat, s. 63). Karş. Moroğlu, Erdoğan: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 267.

⁶⁴ SerPK m. 18 Gereğesi. Bununla birlikte, kayıtlı sermaye sistemini kabul eden halka açık anonim ortaklıkların söz konusu sistem kapsamında alacakları kararlar SPK tarafından belirlenecek şekilde kamuya duyurulacaktır (SerPK m.18/8).

sermaye artırımını gerçekleştirilebilir⁶⁵. Dış kaynaktan sermaye artırımını, ortaklığa yeni pay sahiplerinin katılarak veya mevcut pay sahiplerinin yeni pay alım haklarını kullanmalarıyla gerçekleştirmek; iç kaynaklardan sermaye artırımını, şirket bünyesinde bulunan bazı kaynakların ortaklık malvarlığını büyütmeden, bazı muhasebe işlemleri sonucu malvarlığı değerlerine yaklaştırılması suretiyle yapılan artırımını ifade eder⁶⁶. Bu bakımdan sermaye artırımında izlenecek usul, sermayenin kaynağına göre farklılık gösterebilmektedir⁶⁷. Bununla birlikte, artırılan sermaye hem dış hem de iç kaynaktan karşılanması durumunda her iki türe ilişkin farklı usullere riayet edilmesi gerekmektedir⁶⁸.

1. Dış Kaynaklardan Artırım

Halka açık anonim ortaklıklarda kayıtlı sermaye sistemine göre dış kaynaklardan sermaye artırımını, ortaklığın çıkarılmış sermayesinin yeni pay senetleri ihraç edilerek mevcut pay sahiplerine, ya da mevcut pay sahiplerinin yeni pay alma hakları tamamen kısıtlanarak üçüncü kişilere satılması şeklinde yapılan sermaye artırımındır⁶⁹. Çıkarılan paylar tamamen satılarak bedelleri ödenmedikçe veya satılmayan paylar iptal edilmedikçe yeni pay çıkarılamaz (SerPK m. 18/3). Bir başka ifadeyle ortaklık, ihtiyaç duyduğu parayı öncelikle katılma payları borçlarından sağlamalıdır⁷⁰.

Bu sistemde yönetim kurulu öncelikle kayıtlı sermaye rakamını aşmayacak şekilde artırılacak sermayeye ilişkin bir karar alacak ve bu karar çerçevesinde sermaye artırımını ile ilgili işlemlere başlayacaktır. Bu doğrultuda çıkarılan yeni payların satışı için aracılık sözleşmesi ile izahname⁷¹ ve sirküler⁷² düzenlenmesi, izahnamenin SPK tarafından onaylanması ve bu izahnamenin tescil ve ilanı gerçekleştirilecek; şayet her hangi bir kısıtlama yok ise mevcut pay sahiplerinin yeni pay alma haklarını kullandırılmaları sağlanacaktır⁷³. Bununla birlikte, halka açık anonim ortaklıklarda izahname ve sirküler yoluyla yeni pay senetlerinden satın almaya çağrı, halka arz ve satış, katılma taahhütlerinin alınması, pay senedi bedellerinin tam ve nakden ödenmesi, senetlerin teslim edilmesi ve şayet satılmayan senetler için satın alma taahhüdü var ise bu sürecin işletilmesi, taahhüt

⁶⁵ **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 99. Her ne kadar SerPK'nın 12/6 maddesi uyarınca TTK'nın 462/3 hükmü halka açık ve halka açılmak için SPK'ya başvuran anonim ortaklıklara uygulanmayacaksa da, bu hüküm, iç kaynaktan sermaye artırımının yönetim kurulu kararıyla yapılamayacağı anlamına gelmez. TTK 462/3 hükmünde belirtilen istisnayı iç kaynakların öncelikle kullanılması zorunluluğuna ilişkin kabul etmek gerekir. Zira SerPK'nın 18/2 maddesi uyarınca ana sözleşmede yönetim kuruluna verilen sermaye artırım yetkisi artırımın kaynağına bakılmaksızın kullanılabilir (**Manavgat**, s. 59). SerPK'nın 19/4 maddesi hükmünde, ortaklıkların sermaye artırımlarında bedelsiz payların artırım tarihindeki mevcut paylara dağıtılacağına öngörülmesi de iç kaynaktan yapılacak artırımın kabul edildiği anlamına gelmektedir. Yine, KSST'nin 6/6 maddesinde de “*her tür iç kaynak ile*” ifadesiyle iç kaynaklardan sermaye artırımının yapılabileceği kabul edilmiştir.

⁶⁶ **Moroğlu**, s. 141.

⁶⁷ **Bahtiyar**, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 99.

⁶⁸ **Moroğlu**, s. 155.

⁶⁹ **Moroğlu**, s. 337.

⁷⁰ **Moroğlu**, s. 42. Bununla birlikte, TTK'da nakdi sermaye taahhüdü açısından sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemeyecektir. Burada, “önemli sayılmayan tutar” ifadesinin muğlaklığı, yoruma açık ve her somut olayda özel bir inceleme gerektirir. Bu durum da belirsizlik ve uygulama sıkıntıları yaratacak niteliktedir (**Bahtiyar**, Tasarıda Kayıtlı Sermaye, s. 244).

⁷¹ İzahname, ihraççının ve varsa garantörün finansal durum ve performansı ile geleceğe yönelik beklentilerine, faaliyetlerine, ihraç edilecek veya borsada işlem görecektir sermaye araçlarının özelliklerine ve bunlara bağlı hak ve risklere ilişkin olarak yatırımcıların bilinçli bir değerlendirme yapmasını sağlayacak nitelikteki tüm bilgileri içeren kamuyu aydınlatma belgesini ifade eder (SerPK m. 3/1-j).

⁷² Sirküler, bir halka arzda tasarruf sahiplerini halka arz edilen sermaye piyasası aracı ve bu aracı ihraç eden ortaklık hakkında bilgilendirmeye ve yatırımcıları söz konusu sermaye piyasası aracını satın almaya davet etmeye yönelik özet halka arz belgesidir (**Sancak**, s. 336).

⁷³ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 334; SerPK m. 12.

yoksa satılamayan payların iptali gerçekleştirilecektir.⁷⁴ Nihayetinde, sermaye artırımı süreci TTK'nın 457. Maddesi uyarınca dış kaynaktan yapılan sermaye artırımına ve bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre bir beyan hazırlanması ve ardından sermaye artırımının tescil ve ilan edilmesiyle tamamlanacaktır⁷⁵.

2. İç Kaynaklardan Artırım

Anonim ortaklığın belirli nitelikteki serbest yedek akçelerinin, yeniden değerlendirme veya satış sonucu açık yedek akçe haline dönüşen gizli yedek akçelerin, ertesi yıla aktarılmış karının veya henüz dağıtılmasına karar verilmemiş son yıl dağıtılabilir karının çıkarılmış sermayeye eklenmesi suretiyle sermayenin artırılması, iç kaynaklardan sermaye artırımı olarak nitelendirilmektedir⁷⁶.

İç kaynaklardan yapılacak artırım, anonim ortaklığın yıllık kar oranını ve pay senetleri kurunun düşürülmesi, kar dağıtımında dengenin sağlanması ve ortaklığın kredibilitesini artırmak amacıyla hizmet eder⁷⁷. İç kaynaklar olarak ifade edebileceğimiz değerler: yedek akçeler, önceki yıldan artırılan kar, dağıtılmamış son yıl karı, katılma payları ya da ortaklık malvarlığında olan taşınmazların satışından elde edilen kazançlardır⁷⁸.

İç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında ortaklık malvarlığında bir büyüme olmamakta, sadece bilançoda malvarlığını oluşturan değerler arasında yapılan muhasebe işlemleriyle sermaye artırılmaktadır⁷⁹. Bu halde sadece bilançodaki sermaye kaleminin değeri artırıldığından iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımına nominal(itibari) artırım da denilmektedir⁸⁰.

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının dış kaynaklı artırımdan temel farkı SerPK'nın 18/3, TTK'nın ise 456/1 maddelerinde belirtilen ve çıkarılan paylar tamamen satılarak bedelleri ödenmedikçe veya satılamayan paylar iptal edilmedikçe yeni pay çıkarılamayacağı ön şartının iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında aranmaması, ortaklardan katılma taahhüdünün alınmaması ve yalnızca bedelsiz pay çıkarılarak yapılabilmesidir⁸¹.

Artırım usulü bakımından ise iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında, öncelikle sermayenin artırılan kısmının iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğu onaylanmış yıllık bilanço ve aynı zamanda yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyan ile doğrulanacaktır(TTK m. 462/2, c. 1). Bununla birlikte bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla bir zaman geçmiş olması durumunda kanun koyucu yeni bir bilanço çıkarılmasını ve bu bilançonun yönetim kurulu tarafından onaylanmasını şart koşmuştur (TTK m. 462/2, c.2). Bu süreçlerin tamamlanmasının ardından yönetim kurulu, sermaye artırım kararı alacak ve bedelsiz pay senetlerinin ticaret siciline tescili için gerekli belgenin verilmesi için SPK'ya başvuracaktır⁸². Artırım süreci, yine dış kaynaktan sermaye artırımında olduğu gibi, TTK'nın 457. maddesi uyarınca yönetim kurulu tarafından yapılacak beyan; artırımın tescil ve ilan edilmesi ve nihayetinde bedelsiz pay senetlerinin sahiplerine teslim edilmesiyle tamamlanacaktır⁸³.

⁷⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 334.

⁷⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 334 (SerPK m. 18/7).

⁷⁶ Moroğlu, s. 29.

⁷⁷ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye, s. 128.

⁷⁸ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye, s. 129 vd.

⁷⁹ Moroğlu, s. 141.

⁸⁰ Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye, s. 21.

⁸¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 334.

⁸² Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 335.

⁸³ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 335.

SONUÇ

Kayıtlı sermaye sistemi, halka açık veya kapalı anonim şirketlere sermaye artırım kararlarında esnek ve süratle hareket edebilme imkanını sağlayan ve hukukumuzda ilk olarak ve dar kapsamlı da olsa 1960'lı yıllarda sadece iki anonim şirket için çıkarılan kanunlarla düzenlenen, ardından gerek SerPK gerekse TTK ile kapsamlı bir şekilde hukuki zemine oturtulan bir sermaye sistemidir.

Sistemin tipik özelliği, kayıtlı sermaye olarak adlandırılan ve ana sözleşmede yazılı olan bir tavan sermaye tutarına kadar anonim şirket icra organı olan yönetim kuruluna sermaye artırım yetkisi vermesidir. Yönetim kurulunun gerçekleştireceği bu artırım, bir ana sözleşme değişikliği değil; bir yönetim kurulu işlemi niteliğindedir. Yönetim kurulu bu artırmı dış kaynaklardan ve/veya iç kaynaklardan yapabilir. Dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımında, bir ön şart olarak, daha önce çıkarılan payların tamamen satılarak bedelleri ödenmiş olması veya satılmayan payların iptal edilmiş olması gerekmekte, bu şartın gerçekleşmemesi halinde yeni pay çıkarılmasına izin verilmemektedir. Bununla birlikte ortaklığın iç kaynaklardan yapacağı bir sermaye artırımında bu yönde bir şart bulunmamaktadır. Yönetim kurulunun sermaye artırımını konusundaki yetkisinin sınırını ise kayıtlı sermaye rakamı ve ana sözleşmede belirlenen bu yetkinin kullanım süresi oluşturmaktadır.

TTK'nın yürürlüğe girmesinden önce sadece halka açık anonim ortaklıklar bakımından kabul edilen kayıtlı sermaye sisteminin TTK ile halka kapalı anonim ortaklıkların da kullanımına sunulması, anonim ortaklık sınıfları bakımından bir uyum yaratmış, sistemin faydalarından halka kapalı anonim ortaklıkların da yararlanmaları sağlanmıştır. Bununla birlikte anonim ortaklık sınıfları bakımından getirilen bu uyum TTK ve SerPK düzenlemelerinde görülmemektedir. İki kanun arasında halka açıklıktan kaynaklanacak farklılıkların olması doğal olarak gerekteyise de, dil ve ortak hükümler bakımından dahi farklılıkların olması uygulamada sıkıntı yaratacak niteliktedir, yaratmaktadır. Bunun yanında SerPK ile veya TTK ile düzenlenmesi gereken hususların tebliğler ile ve zaman zaman da kanun hükmü ile verilen yetkinin aşılması sonucunu doğuracak şekilde düzenlenmesi de, gerek normlar hiyerarşisi bakımından sıkıntı yaratmakta gerekse düzenleme yapma tekniğine uygun düşmemektedir.

KAYNAKÇA

- Bahtiyar, Mehmet:** “Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi”, Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 125-142 (Tescilin İşlevi).
- Bahtiyar, Mehmet:** “Kayıtlı Sermaye Sisteminden Çıkma ve Çıkarılma”, Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 237-251 (Kayıtlı Sermaye Sisteminden Çıkma ve Çıkarılma).
- Bahtiyar, Mehmet:** “Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğlerine İlişkin Bazı Notlar” Makaleler I, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 237-251.
- Bahtiyar, Mehmet:** “TTK Tasarısında Kayıtlı Sermaye Sistemi”, Makaleler II, Beta Basım Yayım, İstanbul 2008, s. 125-142 (Tasarıda Kayıtlı Sermaye Sistemi).
- Bahtiyar, Mehmet:** Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, Beta Basım Yayım, İstanbul 1996 (Kayıtlı Sermaye Sistemi).
- Bahtiyar, Mehmet:** Ortaklıklar Hukuku, 8. Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul 2014.
- Çetin, Nusret / Töremiş, Hatice Ebru / Cantimur, Zeynep:** 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun Sistematiği Analizi, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- Kendigelen, Abuzer:** Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Manavgat, Çağlar:** “Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu’ndaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, BATİDER 2013, C. XXIX, S. 1, s. 45-78.
- Moroğlu, Erdoğan:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 267.
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2003.
- Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011 (Şerh).
- Pulaşlı, Hasan:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı, BATİDER, Y. 2006, C. XXIII, S. 4, s. 35-90 (Sermaye Artırımı).
- Sancak, Ethem:** Türev Finansal Araçlar Sözlüğü, Alkım Yayıncılık, İstanbul 2011.
- Tekinalp, Ünal:** “Sermayeyi Artırmada “Çift Usul”ün Geçerliliği ve Gerekliliği Sorunu”, BATİDER, C. 18, S. 4, Y. 1996, s. 3-7.
- Tekinalp, Ünal:** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013 (Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku).
- Tekinalp, Ünal:** Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığın Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011 (Tek Kişi Ortaklığın Esasları).